دلاوەر قەرەداغی..
شاعیر و برادەر

نەزەند بەگیخانی

لە ئێوارەیەکی رەنگهەڵبزرکاوی بەغدای ساڵی ١٩٨٥دا، لەبەر دەرگای سێنتەری کولتووریی بەریتانی، بۆ یەکەم جار دلاوەرم ناسی.... پیاوێکی یاخی... لە ژێر یاخیبوونەکەشی تووڕەییەکی بێدەنگ و بێهوودە هەبوو، لەگەڵ بەرائەتێکی غامز. تا ئێستاش، ٢٦ ساڵ دوای ئەو ئێوارەیە، کە دلاوەر دەبینم، بێدەنگی و بێهوودەیی و بەرائەتە غامزەکەی وەکو سیمای سەرەکیی ئەو خۆیان دەردەخەن.

بەغدای ساڵی ١٩٨٥، زەمینەیەک بوو پڕ لە ترس و تۆقان و دڵەڕاوکێ... هیچ فەزایەک نەبوو بۆ ئازادی، بۆ جوانی... ڕژێمی دیکتاتۆری بەعس نەک هەر تەنها بواری گشتیی تەنیبوو بە ئامرازەکانی داپڵۆسین و چەوساندنەوە، بەڵکو بواری تایبەتیشی پڕکردبوو لە کاربەدەستە ناشیرینەکانی خۆی بۆ سیخوڕیکردن و دامرکاندنەوەی هەست و ئارەزووی گەنجەکان.
دلاوەر ئەوکات وەک هەمیشە عاشق بوو، لەگەڵ کچێکی برادەری من پێکەوە پەیوەندییەکی جوانیان هەبوو... خۆشەویستی لە زەمەنی بەعسدا...
ستەم و پێشێلکارییەکانی ڕژێمی بەعس گەیشتنە ئاستێک کە من لە ساڵی ١٩٨٧دا ناچاربووم وڵات بەجێبیهێڵم و ڕێگای نادیاری مەنفام گرتەبەر.. بەبێ پاسپۆرت و بە چەند دینارێکی کۆنەوە، بەڵام بە جانتایەک قەناعەت و هیوایەکی زۆرەوە لەگەڵ یاوەری ئەوکاتم بەرەو ئێران کەوتمە ڕێ.. دلاوەریش هەر ئەوکات سەری خۆی هەڵگرتبوو بەرەو هەمان مەبەست... لە ڕێگادا هێزی پێشمەرگە بە ترسنۆک و بەزیو وەسفی ئەو کەسانەیان دەکرد کە دەیانویست بڕۆن و لە مەنفا جێگیربن.. تەنانەت دەیانویست قەناعەتمان پێبهێنن کە لە پێناوی «کوردایەتی»دا بمێنینەوە و «ڕانەکەین»، بەڵام تێگەیشتنمان بۆ کوردایەتی و ڕەوشەکە بە گشتی بەجۆرێک بوو، کە قەناعەتمان لەق نەبوو. من و دلاوەر لە ئێران نەمانتوانی یەکتر ببینینەوە، تەنها چەند نامەیەکی شاعیریانەمان گۆڕییەوە... ئیتر تا ساڵی ٢٠٠٤ ئێمە یەکتریمان نەبینییەوە... دوای هەژدە ساڵ، لە ئێوارەیەکی پڕ ڕەونەقی شاری ستۆکهۆڵم باوەشم بەو برادەرەدا کردەوە... ئەوکات «ڕەنگی خۆڵ» ئێمەی هێنایەوە لای یەکتری، دووبارە ئێمەی کۆکردەوە.
جگە لە چەندەها ساتی پڕ سۆز و گریان و پێکەنین و دڵەڕاوکێ و میهرەبانیی برادەرانە، کە لە یادەوەریماندا زیندووە، «ڕەنگی خۆڵ» بە شێوەیەکی ئەبەدی من و دلاوەری کۆکردەوە، کۆکردنەوە لە بەرهەمێکدا کە لە قەسیدەیەکی ئایینی دێرین دەچێ و ڕۆحانییەتی دوو هاوڕێی عاشقی لەخۆیدا هەڵگرتووە... «ڕەنگی خۆڵ» هاوار و ناڵاندنەوە و ڕەنگی ئێمەیە لە سەردەمی دیکتاتۆریەت و ئەنفال و براکوژی و خنکانی ئازادیدا. ئەم شیعرە بانگێک بوو بۆ ژیاندنەوەی برادەرایەتی، بۆ نزیکبوونەوەیەکی دیکەی بێوێنە لە دەرەوەی نۆرم و نەریتە باوەکان... ئەم شیعرە بە پێچەوانەی بۆچوونی هەندێ ڕۆژنامەنووسی کاڵفام، کە هەستی پیاوسالارییان ڕێگایان پێدەدا تەنها دەنگی پیاو/ واتە تەنها دەنگی دلاوەری تێدا ببینن، چونکە تەنها پیاو بە بکەر و ئاکتەر دەزانن، لە ڕاستیدا بەرهەمی هیچ کاممان نییە بە جیا و باڵادەستیی هیچ یەکێکمانی بەسەرەوە نییە، بەڵکو نەفەسی دوو برادەری دوور و عاشق و نامۆیە، هەموو دێڕێکی شیعرەکە تێکەڵییەکە لە ڕیتم و وشەی هەردووکمان، لە ئاواز و سۆز و گریان و عەشقی ڕۆحانیی دوو برادەری شاعیر... ئاسان نییە منی نەزەند و ئەوی دلاوەر لەم شیعرەدا بدۆزرێتەوە... چونکە هەردووکمان پێکەوە لەوێدا هەین... ئەم ئەزموونە جگە لە جوانی و گەورەیی شیعرەکە، قۆناغێکی دیکەی پەیوەندیی برادەرایەتیی من و دلاوەر بوو، کە بەهۆیەوە گەیشتە ئاستێکی باڵاتر...

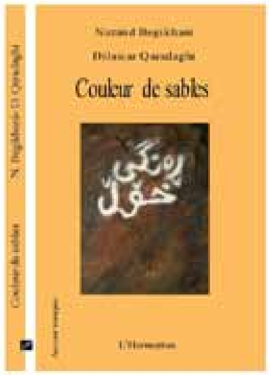

پێویستە ئەوەش بڵێم کە لە ماوەی هەموو ئەو ساڵانەی دووریدا، سەرەڕای مەترسیی پەیوەندییەکانی نێوان دەرەوەو و ناوەوەی وڵات، سەرەڕای ئازار و مەینەتییەکانمان، سەرەڕای شکستییەکانی دلاوەر بۆ دەرچوون لە وڵات و گیرسانەوە لە مەنفا، ئێمە پەیوەندیمان نەپچڕا... هەروەها لە ماوەی ٢٦ ساڵ هاوڕێیەتیدا، درزێک نەکەوتە نێوان پەیوەندییەکەمانەوە.

دوای چاپکردنی کۆمەڵە شیعری «تەیرەکانی ئیسماعیل»، کە دلاوەر بۆ بەرگەکەی تابلۆیەکی قەرەنی جەمیلی بەکارهێنابوو و ئەو تابلۆیە لەسەر شیعرێکی من و تایبەت بۆ دیوانی «دوێنێی سبەینێ» کێشرابوو، دڵگران بووم لەوەی کە پرسی پێنەکردووم و رووخسەتی لە قەرەنی جەمیلیش وەرنەگرتبوو... بەڵام کە بە تەلەفۆن مەسەلەکەمان باسکرد، ئەو بە بەرائەتی منداڵێک قسەی کرد، کە من هیچم لەبەردڵ نەما...

دلاوەر بۆ من تەنها برادەر نییە، بەڵکو شاعیرێکی بەریئە و پیاوێکی شاعیرە. بەرائەت لای دلاوەر بە مانا سادەکەی پاکێتی و بێگەردی یا بێگوناهی نایەت، چونکە بە بڕوای من ئێمە هەموومان بەشێوەیەک لە شێوەکان گوناهبارین و بەشێک لە بەرپرسیارییەتیی ئەو ناتەواوی و ناشیرینیانەی ژیانمان دەکەوێتە ئەستۆ، بەڵکو بەرائەت وەکو جۆرێک لە بەئاگایی و ڕۆحانییەت، کە لە ئەنجامی زانین و گەیشتن بە ئاستێکی باڵای تێگەیشتن لە خود و وجود دێتە دی. دلاوەر لە ڕێگای ئەو بەئاگاییەوە خۆی دادەبڕێنی لە ئێستای ناشیرین و دەگەڕێتەوە بۆ منداڵی و دەیەوێ لەوێدا نیشتەجێ بێت... منداڵی وەکو مەملەکەتێک بۆ خودێکی کامڵ کە خۆی لە ئێستادا رادەپسکێنێ و نایەوێ تێکەڵ بە هەڵە و ناتەواوییەکانی ئەمڕۆ بێت. لەوانەیە ئەمە دابڕانێکی هۆشیارانە بێت لە پێناوی ڕاگرتنی هارمۆنیایەک کە دەشێ جۆرێک بێت لە ساویلکەیی، کە تەنها لە منداڵیدا دەتوانین پێی بگەین و تێیدا بژین.

ئەو لە ڕێگای گەڕانەوە بۆ منداڵی دەیەوێ پێمان بڵێ کە نایەوێ گەورە بێت، واتە نایەوێ ببێتە بەشێک لەو جیهانەی کە ئەوی لێ هاتۆتە دونیاوە... جیهانی نەهامەتی و نەگبەتییەکانی سەردەم و دژوارییی رەوشی کورد و تاوان و ناشیرینییەکان... ئەمەش بە رای من واتە خۆبەدوورگرتن لە رق و کینە و دووبەرەکی. ئەو بەرائەتە بە مەفهومە ڕۆحانییەکەی دەشێ بریتی بێت لە ئاشتی، لە عەشق کە مرۆڤ فراژوو دەکات بۆ ئاستێکی دیکەی بوون... ئاستێکی دیکەی پێکەوەبوون. لەو گەڕانەوەیەیدا بۆ سەرەتاکانی تەمەن و بەردەرگاکانی منداڵی و دوێنێی رۆژەکان، دلاوەر دەتوانێ بە تەواوی خۆی بێت، بەڵام ئەم خودبوونە لە جیهانی ئەمڕۆماندا ئاسان نییە و لەوانەیە کەسانی خۆشەویست و نزیک لێی تێنەگەن و ببێتە مایەی تۆران و زویربوون... ئەمە خولیا و گەڕانێکی بێوچانە کە دلاوەر هەمیشە دەباتەوە لای تەنهایی... لە کۆتاییدا دەیهێنێتەوە ناو باوەشی وشە و فۆرمی شیعر... هەر لەوێدا داخیل بە مەملەکەتی منداڵی دەبێتەوە و دەبێتەوە عاشق و هەڵدەکشێ... کێیە ئەو نووسەرەی کە دەڵێ هەریەکێک لە ئێمە لەناو خۆماندا منداڵێکین و تراژیدیا کاتێک دەستپێدەکات، کە ئەو منداڵە بکوژین...؟

بەرائەت لای دلاوەر بە مانا سادەکەی پاکێتی و بێگەردی یا بێگوناهی نایەت، چونکە بە بڕوای من ئێمە هەموومان بەشێوەیەک لە شێوەکان گوناهبارین و بەشێک لە بەرپرسیارییەتیی ئەو ناتەواوی و ناشیرینیانەی ژیانمان دەکەوێتە ئەستۆ، بەڵکو بەرائەت وەکو جۆرێک لە بەئاگایی و ڕۆحانییەت، کە لە ئەنجامی زانین و گەیشتن بە ئاستێکی باڵای تێگەیشتن لە خود و وجود دێتە دی